

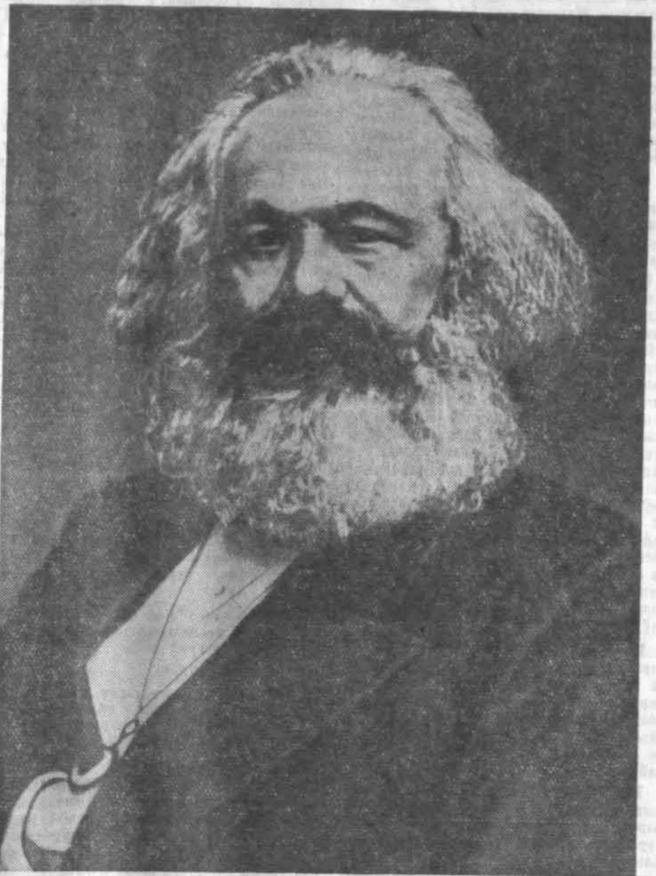
ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 36 (1258)

Нядзеля, 4 мая 1958 года

Цана 40 кап.

КАРЛ МАРКС — вялікі праводнік міжнароднага пралетарыята, геніяльны мысліцель, заснавальнік навуковага камунізму.

Фотэхроніка ТАСС.

Творы Карла Маркса на беларускай мове

Завтра спаўняецца 140 год з дня нараджэння заснавальніка навуковага камунізму Карла Маркса. У культуры і мастацтве ўстаноў рэспублікі, дамах культуры, клубіх і хатах-чытальнях арганізуюцца выставкі, прысвечаныя выданню твораў.

У гарадскіх і сельскіх бібліятэках павялічыўся попыт на творы Карла Маркса. Многіх наведвальнікаў цікавіць літаратура, выдадзеная на беларускай мове. Іх попыт задавальняецца. На кніжных паліцах бачныя выбраныя творы ў двух тамах «Брытанскага Голка праграмы», «Заработная плата, цана і прыбытак», «Установаў Матэрыялізму і Інтэрнацыяналу», «Грамадзянская вайна ў Францыі» і інш. Усяго ў рэспубліцы выдадзена на беларускай мове 31 твор Карла Маркса агульным тыражом 276 тысяч экзэмпляраў.

ра, выдадзеная на беларускай мове. Іх попыт задавальняецца. На кніжных паліцах бачныя выбраныя творы ў двух тамах «Брытанскага Голка праграмы», «Заработная плата, цана і прыбытак», «Установаў Матэрыялізму і Інтэрнацыяналу», «Грамадзянская вайна ў Францыі» і інш. Усяго ў рэспубліцы выдадзена на беларускай мове 31 твор Карла Маркса агульным тыражом 276 тысяч экзэмпляраў.

Выстаўка ў бібліятэцы

Кніжная выстаўка, прысвечаная 140-й гадавіне з дня нараджэння К. Маркса, арганізавана ў чытальняй зале Дзяржаўнай бібліятэкі імя У. І. Леніна.

Наведвальнікі з цікавасцю разглядаюць творы заснавальніка навуковага камунізму. Тут ёсць выдатная праца «Капітал», зборнік «Перапіска К. Маркса і Ф. Энгельса».

са з рускімі палітычнымі дзеячамі. Значную цікавасць уяўляюць «Выбраныя пісьмы» У. І. Леніна і «Успаміны» Ф. Энгельса. В. Засуля, Ф. Ясаль. Камітэты сацыяльна-дэмакратычнай рабочай партыі Германіі. На выстаўцы ёсць таксама праца У. І. Леніна пра К. Маркса.

Новыя працы вучоных

— Якія новыя творы і працы вучоных выйшлі ў свет? — такім пытаннем звярнуўся наш карэспандэнт да дырэктара выдавецтва А. Міхалюка.

— Сялетні год, як вядома, — юбілейны для нашай рэспублікі, — сказаў тав. Міхалюк. — Беларускі народ будзе адзначаць саракагоддзе свайго дзяржаўнага незалежнасці з гэтага, наша выдавецтва і складала план выпуску новых кніг.

Характэрна асаблівасць плана гэтага года — значна большы выпуск новых твораў і прац беларускіх вучоных. Ужо зараз заданы ў набор другі — том «Гісторыі БССР». У гэтым томе асвятляцца перыяд ад Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі да нашых дзён.

Інстытут гісторыі падрыхтаваў зборнік дакументаў і матэрыялаў «Камітэты беднага Беларуса».

На багатым фактычным матэрыяле напісана кніга І. Краўчанкі «Палітычная праца Кампартыі Беларусі ў тыдзень нацыянальна-рэвалюцыйнага пераходу ў Вялікай Айчыннай вайны (1941—1944)».

У манаграфіі Е. Лукіна і Л. Ліпінскага «Сялянскі рух у Беларусі ў пачатку XX стагоддзя» даследуюцца важныя пытанні сялянскага руху ў Беларусі ў эпоху імперыялізму.

Шкавасць уяўляюць манаграфія К. Палікарповіча «Палітыка перахода Падняроўя», кніга М. Нікольскага «Культура старажытнай Вавілоні».

Інстытут філасофіі Акадэміі навук выдасць зборнік артыкулаў «3 гісторыі барацьбы за рэспубліканства марксізма ў Беларусі. 1883—1917 гг.» і «Пытанні марксісцкай філасофіі ў працах У. І. Леніна».

Саракагоддзе ўтварэння Беларускай ССР прысвечана кніга «Фарміраванне і развіццё беларускай сацыялістычнай нацыі».

Працу «Георгій Скарпына, яго дзейнасць і светапогляд» выдасць Н. Алексюціч.

Значныя месца ў выдавецкіх планах займаюць кнігі і працы па этнаграфіі, фальклору, літаратуразнаўству, мовазнаўству і мастацтву.

Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору выдасць зборнік артыкулаў

пад агульнай назвай «Новы быт беларускага калгаснага сялянства». Чытач пазнаёміцца з актуальнымі пытаннямі сучаснага побыту беларускага калгаснага сялянства, з новымі з'явамі ў побыце калгаснага вёскі, з сучасным хатнім тэкстам у Случчыне, а таксама з беларускай народнай вуснапамятнай творчасцю савецкага перыяду.

Напрабаванае вывучэнне побыту беларускіх сялян у адным з былых партызанскіх раёнаў Беларусі дало магчымасць А. Залескаму напісаць манаграфію «Быт беларускага сялянства ва ўмовах партызанскага краю».

Героіка-гістарычны аспект беларускага народа амаль не даследаваны. У сувязі з гэтым выданне зборніка С. Васіленкі і К. Кабанікава «Героічны аспект беларускага народа» — вельмі надзейнае.

Упершыню будзе вышуканы этнаграфічны нарыс «Беларусы». Пра гісторыю саўдзіц паслоў — выдатную з'яву ў творчасці нашатага народа — расказае кніга Л. Якувіч «Слуцкія паны».

Пэўную каштоўнасць уяўляюць два выпускі кнігі «Беларуская літаратура», падрыхтаваны Інстытутам літаратуры. У іх разглядаюцца пытанні рэалізму беларускай дарэвалюцыйнай літаратуры, горкаўскай традыцыі ў творчасці Янкі Купалы таго перыяду, прыведзены аналіз твораў Якуба Коласа, Піліпа Істрэцкага, а таксама разгледжаны асаблівасці пасляваеннага беларускага раману ад калгаснага вёскі.

У другім раздзеле кнігі ўпершыню будзе надрукаваны ранава першы Я. Коласа на рускай і беларускай мовах з адпаведнымі камментарыямі.

Асабныя кнігі будучы прысвечаны творчасці беларускіх пісьменнікаў. У рабоце доктара філалагічных навук Л. Філюшэвіча разглядаюцца творчы шляхі народнага паэта Беларусі Якуба Коласа, аналізуюцца яго выдатныя творы.

А. Адамковіч у рабоце «Мастацкі стыль Кузьмы Чорнага» паказвае, што майстар

Падведзены вынікі саборніцтва

Калегія Міністэрства культуры БССР і прэзідыум Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры разгледзелі матэрыялы па выніках сацыялістычнага саборніцтва прадпрыемстваў і арганізацый Міністэрства культуры БССР за першы квартал 1958 г. Адзначана, што рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя прадпрыемстваў і арганізацый Міністэрства культуры БССР на аснове сацыялістычнага саборніцтва дасягнулі значных поспехаў у выкананні вытворчых планаў.

Па выніках работы прадпрыемстваў літаграфічнай прамысловасці самай лепшай прызнана Брэсцкая абласная друкарня. Ёй пакінуты пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства культуры БССР і БРК прафсаюза работнікаў культуры і прасуджана першая грашовая прэмія. Другая грашовая прэмія прасуджана Барысаўскай гарадской друкарні. Адзначана добрая праца ў выкананні вытворчых планаў Гродзенскай літаграфіі, Маладзечанскай абласной друкарні і Пінскай гарадской друкарні.

У галіне кінэмафікацыі і кінэпракату пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства культуры БССР і БРК прафсаюза работнікаў культуры з першай грашовай прэміяй прасуджаны аддзел кінэмафікацыі Гомельскага абласнога ўпраўлення культуры. Другая грашовая прэмія прасуджана аддзелу кінэмафікацыі Маладзечанскага абласнога ўпраўлення культуры. Трэцяя грашовая прэмія прасуджана Басцюковіцкаму раённаму аддзелу культуры Магілёўскай вобласці і кінэацэнтру «Камсамолец» горада Баранавіча Брэсцкай вобласці. Пастававай адзначана добрая праца аддзелу кінэмафікацыі Віцебскага і Магілёўскага абласных упраўленняў культуры, шэраг раённых аддзелаў культуры, кінэацэнтру, а таксама абласных кантор кінэпракату.

Самым перадавым кніжным магазінам прызнаны магазін № 1 горада Полацка Віцебскага аблканкамітэта. Яму пакінуты пераходны Чырвоны сцяг і прасуджана грашовая прэмія. Трэцяя грашовая прэмія прасуджана магазіну № 2 горада Віцебска. Адзначана добрая праца шэрагу іншых кніжных магазінаў рэспублікі.

У пастанове калегіі Міністэрства культуры БССР і прэзідыума БРК прафсаюза работнікаў культуры адначасова з пад'яўдзеным вынікам добрай працы звырацана ўвага работнікаў прадпрыемстваў і арганізацый Міністэрства культуры БССР на неабходнасць яшчэ шырэй разгортаць сацыялістычнае саборніцтва за выкананне і перавыкананне планаў.

УРАЧЫСТАСЦІ ў МАСКВЕ

У РАЧЫСТА ў рэдана сестраў сталіца нашай Радзімы Першае Мая — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, дзень братэрства рабочых усіх краін. Масква — у святочным убранні. Асабліва прыгожая старажытная Красная плошча, дзе па традыцыі адбываецца ваенны парад і дэманстрацыя працоўных. На будынку ГУМ а вялікім партрэта К. Маркса і У. І. Леніна. Флагі і гербы ССРС, саюзных рэспублік сімвалізуюць ненарушную дружбу савецкіх народаў. На чырвоных палатнішчах — хатнікія словы першамайскіх заклікаў ЦК КПСС. Яны заклікаюць савецкіх людзей да барацьбы за перамогу камунізму.

Ля крамлёўскай сцяны на гранічных трыбунах — партыйныя, дзяржаўныя і грамадскія дзеячы, дэпутаты Вярхоўнага Савета ССРС і саюзных рэспублік, Герой Савецкага Саюза і Герой Сацыялістычнай Працы, знатныя работнікі вытворчасці і працоўны сельскай гаспадаркі, майстры літаратуры і мастацтва. Разам з імі любячыя Краснай плошчы, з хваляваннем чакаючы пачатку парада, і дэманстрацыі шматлікія замежныя госці. Прымутыя члены дыпламатычнага корпуса, ваенныя, ваенна-марскія і ваенна-паветраныя аташэ замежных дзяржаў.

Хваля апладысментаў пракацілася па плошчы. На цэнтральную трыбуну Маўзалея ўзляліся таварышы А. Б. Арыстаў, Л. І. Браўніч, М. А. Булгацін, К. Я. Варашылаў, М. Г. Ігнаціў, А. Д. Бірычэнка, Ф. Р. Казлоў, О. В. Куусінен, А. І. Мікаян, Н. А. Мухомілаў, М. А. Суслал, К. А. Фурыла, М. С. Хрушчоў, М. М. Швернік, П. М. Паспелуў, А. М. Касыгін. Разам з кіраўнікамі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада на цэнтральнай трыбуне Маўзалея знаходзіцца прэзідэнт Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі Гамаль Абдэль Насер, віцэ-прэзідэнт ААР Абдэль Лаціф Махмуд аль-Бадэці і Акрам аль-Хаўрані, глава дэлегацыі Вялікага Народнага Хурала Мангольскай Народнай Рэспублікі Старшыня Вялікага Народнага Хурала МНР Ч. Сурэнжаў.

Насупраць Маўзалея на ўсю даўжыню Краснай плошчы выстраіліся войскі. Роўнымі квадратамі стаяць падраздзяленні ваенных акадэміі, пагранічнаў, марак, савораўцаў, нахімаўцаў. А выдзел плошчы — бронетранспарты і пяхоты, танкі, гарматы.

Дзесяць гадзін раніцы. Са Спасскіх варот выехала машына прымаўца параднага абароны ССРС Маршала Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскага. Міністр пачынае аб'езд войск. Ён вінуе іх з міжнародным святкам працоўных. Воклічкі «ура» зліваюцца з гукамі сустрачнага марша. Пасля аб'езду войск міністр абароны ССРС Маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі ўзнавіўца на трыбуну Маўзалея і звяртаецца з прамовай да асабовага складу Узброеных Сіл, працоўных Савецкага Саюза, да замежных гасцей.

Аз Гістарычнага музея рушыла машына камандуючага парадом Маршала Савецкага Саюза К. С. Маскаленца. Услед ідуць юныя барабаншчыкі — выхаванцы Маскоўскага савораўскага ваенна-музычнага вучылішча. Яны спрытна адбіваюць крок. Чуецца добра знаёма, любімая савецкімі людзьмі «Песня аб Радзіме». Над гэтую песню за Маўзалея набліжаецца першая калона ўдзельнікаў урачыстага марша. Ідуць салдаці і выкладчыкі Ваеннай акадэміі імя М. В. Фрунзе. Чоткі крок, ізаляцыя строй афіцэраў. Мерна калыпацца сцяг акадэміі, алавіты ордэнскі істужкамі.

На трыбунах горада апладыруюць асабоваму складу старажытнай вышэйшай ваеннай навуковай установы краіны. У снежны гэтага года Ваенная акадэмія імя М. В. Фрунзе будзе адзначаць сваё слаўнае саракагоддзе.

Цэла сестра прысутныя на парадзе калону Ваенна-палітычнай акадэміі імя У. І. Леніна. І ў гэтай навукальнай установе Савецкай Арміі пуцуюць тэорыю. За выдатныя поспехі ў падрыхтоўцы кадры палітычных работнікаў для Савецкай Арміі і Ваенна-Марскага Флоту акадэмія ўзнагароджана ў 1934 г. ордэнам Леніна, а ў 1944 г. — ордэнам Чырвонага сцяга. На бруку адбіваюць крок падраздзяленні Артылерыйскай інжынернай акадэміі імя Ф. Э. Дзяржынскага. Акадэмія бране-

танкавых войск імя І. В. Сталіна, Ваенна-інжынернай акадэміі імя В. В. Куйбышава, Ваенна-паветранай акадэміі, Ваенна-паветранай інжынернай акадэміі імя М. Я. Жукоўскага.

Як звычайна, пуцуюць грачысты марш ваенных марак. Ваенна-Марскі Флот на гэты раз прадстаўляюць курсанты Вышэйшага ваенна-марскага вучылішча. Іх вядзе вопытны марак контр-адмірал А. А. Батыраў.

Ідзе Маскоўскае Чырвонасцяжнае вяснянае вучылішча імя Вярхоўнага Савета РСФСР.

Лень і нот, у зааво і гэжж на межах нашай Радзімы — дробныя пагранічнікі. Яны пільна ахоўваюць савецкія рубжы. У майскія свята на Краснай плошчы маршыруюць іх слаўныя прадстаўнікі — курсанты Маскоўскага вучылішча пагранічных войск. У чоткім строі з карабінамі наперадзе ідуць салдаці, сяржанты, старшыні дывізіі імя Ф. Э. Дзяржынскага.

Усе прысутныя на Краснай плошчы з пачуццямі любові і гонару назіралі за самімі іншымі ўдзельнікамі парада — выхаванцамі Маскоўскага і Тульскага савораўскіх вучылішчаў, Ленінградскага нахімаўскага ваенна-марскага вучылішча, Бурнамі апладысментамі прывіталі трыбуны самых маленькіх нахімаўцаў, якія замыкалі калону.

На некалькіх секунд апусцела Красная плошча. Але ўжо чуваць рокат матараў. Ён стаючыца ўсё мацнейшым і мацнейшым. З Крамлёўскага і Гістарычнага праездў выступілі калоны мотыхоты. Наперадзе на машынах — баявыя сцягі. На кожным — партрэт вялікага Леніна і словы, якія гуцаць як клятва, як прысяга: «За нашу Савецкую Радзіму».

На бронетранспарты — механізаваная Таманская дывізія імя М. І. Калініна, асабовы склад якой у перамайскім сацыялістычным саборніцтве дамогся выдатных поспехаў у баявой і палітычнай падрыхтоўцы.

На плошчы ўступілі дэсантнікі. Яны рухаліся на аўтамабілях ГАЗ-69 і самаходных устаноўках на гусенічным ходу.

Рухаецца калона Банцімарскай танкавай дывізіі. Грузак баявых машын запуюні Красную плошчу. На самаходных зенітных устаноўках спараныя гарматы. Войны, якім вынаў гонар удзельнічаць у парадзе, дамагаюцца выдатных поспехаў. Яны не толькі беражліва захоўваюць, але і памяжаюць баявыя традыцыі злучэння, якое ў час Айчыннай вайны прайшло шлях, адзначаны многімі перагамі.

Артылерыстаў на ваенным парадзе ўзнаваў генерал-паўкоўнік артылерыі В. М. Ліхачоў. Савецкія людзі і іх замежныя госці ўбачылі ракетаўныя гарматы, бліжэй вядомым «кацішам», якія праславіліся ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Калёсныя і гусенічныя цягачы везлі ўсе больш і больш магучыя пушкі. Палітыка калыхаліся яны на вялікіх колах.

Першамайскі ваенны парад на Краснай плошчы пакінуў моцнае ўражанне. Ён прадэманстраваў, што асабовы склад Узброеных Сіл дамогся новых поспехаў у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, далейшым павышэнні баявой гатоўнасці войск. Надзейна, пільна стаяць яны на варне інтарэсаў Савецкай дзяржавы.

Спіцілі маршы ваенных аркестраў. Кароткая паўза. І вось у празрытым паветры майскага дня серабром рассыпаліся гукі фанфар. Яны абвясцілі аб пачатку шэсці фізікультурнікаў.

Перад трыбунамі пранесліся матанікасты. На галаўной машыне янак і дзюны і ў баявых спартыўных касцюках. Яны паднімаюць яркія букеты кветак — сімвал высяі, сорах першай ваеннай сацыялістычнай дзяржавы. Над плошчу пралеталі вельмі малыя чыны герб Савецкага Саюза. Ім і загалты літары — «1 Мая».

Міжвольныя ўсмешкі асвятляюць твары, калі на сярэднюю Краснай плошчы выходзіць дэці. Самыя маленькія кроцкі наперадзе. Іх амаль не відаць з-за вялікіх букетаў. Паўнаўшыцца з Маўзалею, юныя маскічы бігом узнікаюць на трыбуну і падносяць кветкі кіраўнікам партыі і ўрада, госцю Савецкай краіны, які прысутнічае тут, — прэзідэнту Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі Гамаль Абдэль Насеру.

Урачыста, радасна, з музыкай і песнямі на Красную плошчу ўступае галаўная калона прадстаўнікоў раёнаў сталіцы. Ідзе працоўная Масква. Над калонай узвы-

шаюцца партреты Маркса, Энгельса, Леніна. Калішчыя сцягі і партреты членаў Прэзідыума ЦК КПСС. Яны ажуржаны ваінным чырвоным сцягам — іх калі двух тысяч. Палымяюць высока ўзнятыя палатнішчы, на якіх напісана:

Партыі нашай слава!
Дэманстранты існуюць пано з адзятраваннем фабрык і заводаў, нафтавых вышкаў і электрастанцый. Лічы, прывезены тут, расказваюць аб бурным развіцці металургіі, машынабудавання:

Прадуючы прамысловасці ССРС за сорах год вырастаў ў 33 разы!
За 53 мільёны 600 тысяч тон сталі ў 1958 годзе!
За 41 мільён 700 тысяч тон пракату!

На першамайскіх дэманстрацыі працоўныя сталіцы рапартаўць аб дзятрміновым выкаванні прамысловасці Масквы плана чатырох месяцаў. Вялікі ўклад маскічюў у эканомію краіны. На адным з палатнішчаў напісана: у гэтым годзе асвоена вытворчасць звыш 400 новых машын і прыбораў.

На плошчы — Піраўскай раён. У яго радах — студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі сельскагаспадарчай Акадэміі імя К. А. Піраўскага.

Пасіры прыпытвае пано — на залатым фоне шпачынага поля словы: «За 11 мільярд пуцоў абыжа!» «Дагоні ЗША па вытворчасці мяса, масла і малага на душу насельніцтва!» Маскі дзень працоўных перамог савецкіх людзей набліжае вырашэнне гэтых важнейшых эканамічных задч.

Новыя і новыя патокі радаснага шэсця ўзіваюцца на Красную плошчу. З трыбуны добра відаць эмблема Ленінскага раёна. Тут сканцэнтраваны навуковы цэнтр краіны — Акадэмія навук. Гуцаць прынятыя ў гонар савецкіх вучоных, якія заваявалі запускам першым у свеце штучным спадарожнікам Зямлі прырытэкт нашай сацыялістычнай Радзімы ў вучуванні касмічнай прасторы.

Аз калоны адрываюцца і хутка хаваюцца ў воблаках серабрыстыя снарады. Гэта дзейнічаючыя малалі метэаралагічных ракетаў. Вогнаенна-чырвоныя літары паведаваюць, у якім годзе і на якую вышынню былі запущаны ў Савецкім Саюзе такія ракеты для вучування касмічнай прасторы.

Дэманстранты існуюць вельмі зарны макет атама. Вось ён раскрываецца, і з яго вылятае беласяныя тоду, і ў тое ж імгненне ў неба ўзлятаюць тысячы гадубоў. Над калонамі заклікі: «Выпрабаванне ядзернай зброі спыніць!»

Дэманстранты існуюць вялікую арку з кветак з напісам — «1 Мая 1958 год». Гэты год тоіць у сабе новыя магчымасці далейшага прагрэсу нашай краіны.

Створане гераічнай працы нашага народа сацыялістычнае грамадства з гонарам вытрымала гістарычную праверку і даказала сваю перавагу над капіталістычным. На шлях, пракадзены нашай краінай, ужо ўступіла больш трэці насельніцтва зямнога шара.

Нахай жыве магучы сацыялістычны лагер — вялікім алот міру і бясекі народаў! — напісалі маскічы на сваіх сцягах. — Нахай ўмацоўваецца і квітнее вольная саружнасць народаў сацыялістычных краін! — абвясняюць дэманстранты.

Да народаў свету звернуты першамайскі заклік ЦК КПСС, які знаёмы волгук у сэрцах мільянаў: — Савецкі Саюз сяміці выпрабаванні ўсіх відаў атамаў і вадароднай зброі. Напраўдзі ад урадаў ЗША і Англіі неадкладнага сшынення выпрабаванай атамаў і вадароднай зброі паўсямесеца і на вечны час!

Дружба народаў, незалежна ад грамадскага ладу дзяржаў, складае непакісную аснову Ленінскай знешняй палітыкі Савецкага ўрада — палітыкі захавання і ўмацавання міру, развіцця эканамічных і культурных сувязей з усімі краінамі. Дэманстранты выкавалі сваё гарачае атэбронне новам пачынаннем Савецкага ўрада, накіраваным да гэтай мэты.

Першамайская дэманстрацыя працоўных на Краснай плошчы з'явілася аглядам перамог, атрыманых на ўсіх участках камуністычнага будаўніцтва. Яна прадэманстравала непарушнае адзінства партыі і народа, якое з'яўляецца жыватворчай крыніцай сіл сацыялістычнага ладу, залогам новых поспехаў у будаўніцтве камунізму.

(ТАСС).

Усенародная радасць

Першамай...
З гэтым пуцуюным словам узнікаюць перад вачыма мнагалюдныя плошчы і вуліцы, чырвае сцягоў і транспарантаў, радасныя твары людзей, блакітнае неба вясны.

Такі заўсёды ў нас Май — свята працы і міру, свята малодзіці і вясны. Але кожны Май наш мае свае адметныя рысы. Бо жыццё Савецкай краіны кроцкі шпарка, іспытаны, яно прыносіць новыя і новыя з'явы і падзеі. Савецкія людзі, змагаючыся за камунізм, з кожным годам множаць дасягненні ў гэтым змганні. Выхозячы на першамайскія свята, яны дэманструюць свае дасягненні, выказваюць сваю волю і надзейна самааддана змагацца за справу камунізму. Таму так хваляюцца, так незадаволены ўражанню нас народныя першамайскія ўрачыстасці.

Першамай 1958 года... Мінск апырануў з святочнае абранне. Шкава аформілена Цэнтральная плошча. Павесі вясёлага ветру калішчы сцягі. Трыбуны запуюнены прадстаўніцамі рабочага класа і інтэлігенцыі сталіцы.

ІІ гадзін раніцы. На цэнтральную трыбуну ўзімаюцца кіраўнікі Камуністычнай партыі і ўрада Беларусі.

Пачынаецца парад войск Мінскага гарнізона. Парад прымае камандуючы войскамі Беларускай ваеннай акадэміі Маршал Савецкага Саюза С. К. Пшыманіч. Ён аб'яжае выстраеныя на плошчы падраздзяленні, вінуе іх са святая, затым узнікаюцца на трыбуну і гаворыць прамоу.

Перад трыбунамі чаканым крокам ідуць войскі, затым рухаюцца мотасцікі, артылерыйскія падраздзяленні... Гораца апладыруюць ім на трыбунах, вітаючы ў

іх асобе Савецкую Армію, якая наведзі праславіла сябе ў бітвах за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы.

Святочнае шэсце працоўных сталіцы акрылі школьнікі. Ірка ўпрыгожаны калона юных мінчан. Галедзьяч на іх, зумаш аб малодзіці і вясне, аб прадастаўным пакаленні змаргаў за камунізм. Іх банкі і дзды шмат зрабілі і робяць дзля таго, каб жыццё нашага юнацтва, нашай малодзі змены было пуцуюным, шчаслівым, каб нашы школьнікі раслі лужымі, адукаванымі, вернымі праддзяўніцамі вялікай Ленінскай справы.

Грымць музыка. Над плошчай лунаюць песні, радасноца першамайскія заклікі Камуністычнай партыі.

СВЯТА У МІНСКУ

1 мая 1958 г. Парад войск Мінскага гарнізона і дэманстрацыя працоўных сталіцы на Цэнтральнай плошчы.

МАЛАДАЯ ЗМЕНА

Для пісьменнікаў, паэтаў старэйшага пакалення, якія ўнеслі вялікі ўклад у скарбіну роднай літаратуры, фарміравалі яе нацыянальны характар, стваралі яе традыцыі, не можа быць нічога больш радаснага і прыемнага, як падрыхтаваць добрую змену, вырастаць свежымі, маладымі талентамі, якія б прадоўжылі гэтыя традыцыі, узбагацілі літаратуру ідэямі і тэматычна. І тут трэба сказаць, што нашым беларускім пісьменнікам як старэйшым, так і сярэдняга пакалення, ёсць чым ганарыцца. У паэзіі, прозе, драматургіі, крытыцы і літаратуразнаўстве паўстаўшы ўсё новае і новае імяны, усё часцей і часцей друкуецца творы нашай моладзі, якія з'яўляюцца на сабе ўвагу чытачоў. На філагалічных факультэтах вышэйшых навучальных устаноў, пры аспірантурах БДУ, Акадэміі навук БССР і Мінскага педінстытута вымалююцца таленавітыя маладыя крытыкі і літаратуразнаўцы, якія напісалі рад цікавых работ на праблемных пытаннях развіцця нашай літаратуры.

Толькі ў мінулым годзе на старонках часопісаў і газет было змешчана некалькі дзесяткаў твораў маладых аўтараў. Сярод іх вылучыліся такія здымныя пісьменнікі, паэты і крытыкі, як Іван Пташнік, Рыгор Бардуган, Алякс. Наўроцкі, Анатоль Калышко, Яўген Крупенка, Уладзімір Назвецкі і многія іншыя. Апрад здымных маладых літаратараў пачынаецца з кожным годам. Пашырэнне колькасці літаратурных гуртоў і аб'яднанняў. На старонках абласных, раённых і рэспубліканскіх маладзёжных газет усё часцей і часцей друкуецца вершы, апавяданні і рэцэнзіі маладых літаратараў.

У гэтых адносінах вылучаецца перш за ўсё часопіс «Маладосць». На яго старонках змяшчаюцца творы многіх маладых

Маляўнічыя фарбы

Прайшоў год з дня выхаду ў свет першага нумару «Вясёлкі» — часопіса для маладых школьнікаў. Год назад яна залягла перад дзіцячымі вачыма, запрашаючы іх паспрабаваць назаўбед з друкаванымі словам, з якім чытачы «Вясёлкі» толькі пачалі знаёміцца, себур за парты.

«Вясёлка» нарадзілася, каб шырока і шматбакова паказаць маленькім грамадзянам іх казачна багатую зямлю і яе гаспадароў — савецкіх людзей. Старэйшы дзіцячы пісьменнік Янка Маўр добра сказаў пра моту часопіса: даць малым вясёлага спадарожніка, цікавага таварыша, зацікавіць іх кнігай наогул, дапамагчы дзіцячым развівацца і вучыцца. А выхаванцам — дадаць ім часопіс заклікаў дапамагчы выхаванцам дзіцячым, вясёлым, гуманным, праўдзівым, працавітым, адважным, сумленным — адным словам, савецкімі людзьмі. І хоць адзін год — узраст малы для часопіса, «Вясёлка» многа паспела зрабіць добрага для дзяцей.

Дзеці — патрабавальныя чытачы, яны не чытаюць і не слухаюць сумных апавяданняў ці аповесцей. Малыя рашуча не церпяць ні сухой дыдактыкі, ні фальшу, хоць і не ўмеюць аналізаваць. Гэта павінны зрабіць за іх дарослыя, каб дзіцячы вясёлы таварыш — часопіс стаў яшчэ больш цікавым, яшчэ больш жывым. Што ж спадбалася нам у «Вясёлкі», а што было няўдалым, што б яшчэ хацелася ў ім працягнуць і ўдасці? Калі гаварыць аб прозе, дык яна ў мінулым годзе была разнастайнай на тэмах і жанрах. У часопісе ёсць доўгія і кароткія апавяданні, і маленькія жарты-анекдоты, і дыялогі. Ёсць творы аб школьніках і дашкolasках, аб сучасным, мінулым, аб прыродзе.

Паследуючы прычынам савецкай педагогікі, часопіс стараецца выхоўваць на станоўчых прыкладах. Юным чытачам публікаваліся героі апавяданняў «Петруськ вучыцца чытаць» Усевалода Краўчанкі, «Юрка дапамога» Івана Шудко, «Дайма будзе вучыцца» Алякс. Пальчыўскага, Петруські, Юрка, Дайма — зусім яшчэ малыя дзеці, але як ім хочацца рабіць ужо штосьці карыснае і быць падобнымі да старэйшых. Гэта ж вельмі характэрна для нашых дзяцей, а значыць, праўдзівая, жыццёвая, пераканальная. Сюжэты апавяданняў розныя, умовы жыцця герояў зусім не падобныя, а выхоўваюць яны адны і тыя ж выдатныя якасці — прапатнасць і настойлівасць у дасягненні мэты.

У апавяданнях «Вясёлкі» жывыя аднак не сусальныя ўзростны пай-хлопчыкі, а жывыя натуры. Сустрэкаюцца і свавольнікі, і хвалкі, і гультаі. І тут трэба адзначыць правільны шлях, па якому пайшоў часопіс: адмоўныя героі, рысы іх характараў трапілі і дасціпна высмейваюцца, яны пастанулі ў такое становішча, якое выклікае ў маленькага чытача вясёлы смех і асуджэнне. Менавіта пра гэта ў вядомым артыкуле «Аб безнадзейных людзях і аб дзіцячых кнігах нашых дзён» Аляксей Масімавіч Горкі гаварыў: «Трэба таленавіта і вясела паказаць дзіцячым заганам мінулага... Савецкія загані павінны быць паказаны ў лёгкай сатырычнай форме, як агідныя і смешныя недарэчнасці». У гэтым сэнсе вельмі добра апавяданні «Вадзікава наўдча» Я. Баганскай, «Горка клуб-

Літаратурная старонка ў „Молаце“

Клімавіцкая раённая газета «Молат» змяшчае новую літаратурную старонку. Я зноў хачу падкрэсліць — новую, бо ў апошнія два-тры гады такая старонка ў «Молаце» стала звычайнай з'явай.

На гэты раз у газеце надрукаваны творы вясёлых пачынаючых аўтараў, імяны якіх ужо вядомы чытачам. Гэта таварышы, якія жывуць і працуюць на Клімавіцкім і складаюць творчы актыву газеты.

Творы, змешчаны ў апошняй старонцы, — рознага жанру. Тут і вершы, і байкі, і сатырычныя апавяданні, і фельетон. Такі ўдзельны жанравы падбор робіць старонку цікавай.

Найбольш дасканалае з усіх твораў апавяданне Я. Аршэна «Вадзіка» з назі «Расказы калгаснага дзяркі». Канкрэтны жыццёвы матэрыял паказаны ў аснову апавядання. Выпускнікі сярэдняй школы Зіна Хвядосікава і Гала Макрыншчына згадзіліся прадаваць дзяркі. Але калі Гала ўспрыняла гэтае назначэнне як пачаснае для камсамолькі абавязак і з руплівай стараннасцю занялася за працу, то ўдзельніца выхавання Зіна глядзела на работу дзяркі толькі як на часовае прызначэнне. Прышоўшы на ферму, яна перш-наперш усё сваё кароў «перакрысціла», і ўсё нейкія выязкі імяны пачала: Выдра, Варблюд, Пыса... Так адной трапнай дэталю выдзела аўтар неадобу і пагару Зіны да працы на ферме, яе фанфарыстасць і чыстатлівасць. Вядома, што пры такім доглядзе кароў наоі знізіліся. І тады Зіна пайшла на несумленны ўчынак: яна пачала рабавальніцка маляваць кароў. Калі ашукацтва было выяўлена, Зіна пакінула ферму. Па просьбе Галі, зінных кароў даручылі даглядаць ёй.

З баек Міхаса Гарнака лепшае грамадзянскае робіць «Рака і берагі». Рака ўзбунтавалася супраць берагоў і высмакерна залягла:

Нашто цяпер мне берагі?
Без вас прывольнае жыцц змагу,
Хутчэй наперад пабегу.

Берагі даюць алхас:

Дарэмна ты воль гэтак лічыш,
Без нас ты стравіш і аблічка.
Не будзеш бурна і думкаю,
А расплынешся мелкай лужынаю.

Байка Міколы Салаўцова «Каба і Баран» высмейвае заганда доверлівых людзей, якія часта замест таго, каб развіваць самоту, слухаюцца чужых парад. Каау захачаўся мець такую чучаравую поўсць, як у Барана. Баран параіў яму лягаць спаць праз вогнішча.

Прасёў Казёл — і скок.
Лезь выскачы, глядзіць на бок,
А поўсці хоць бы блок.

Трэба значыць, што байкам маладых аўтараў не хапае дасціпнасці, вострыні — гэта байкі без смеху, нават («Рака і Берагі») без цікавага сюжэтнага апавядання. Пачынаючы байкамі і сатырамі, аўтары павінны быць больш шчыра і больш глыбока пазнаёміцца з беларускай байкай, стаць бліжэй да яе выдатных трапіц.

Цілым пацуччым, светлым настроям праякнута верш Марыі Шымаковай «На зары прышлі ў сядо салдаты». Паэтычнае святадчуванне, спробы мастацкага асэнсавання рэчаіснасці бачны ў вершах Патры Пабокі, Міколы Падбелы, Міхала Слабодчыкава. Праўда, іх вершы яшчэ ледзь не дасканалае, бо большасць маладых аўтараў яшчэ толькі-толькі пачынаюць прабаваць свае сілы ў літаратуры. Штучны, надуманы замасел у вершы П. Пабокі «Карты». Герой верша не можа расцэліць а вучнёўскай карткі, бо на ёй адзначаны цыпер працоўных поспехі, — у гэтым увесць сэнс верша. «Вясна ў дароце» М. Падбелы — пейзажная замалювак з добрым адчуваннем вясновага абуджэння ў прыродзе. Шкада толькі, што ў вершы мала ўласнай назірвальнасці, мала самастойных паэтычных вобразаў.

Мы робім гэтыя кароткія агляды літаратурнай старонкі ў «Молаце» не таму, што мяне кінулі ў вочы творы, выдатныя па сваім мастацкім якасці. Вершы і байкі ў «Молаце» — звычайныя творы пачынаючых, але іх аўтары знаходзяцца ў лепшым становішчы, чым многія аўтары ў некаторых іншых раёнах. На клімавіцкіх аўтараў звернута ўвага, іх рэгулярна друкуюць, пра іх клопацца. Літаратурная моладзь Клімавіцкага раёна будзе ўдзячна таварышам з рэдакцыі, якія робяць вялікую карысную справу — справу выяўлення і арганізацыі маладых творчых сіл. Маленькія рэцэнзіі, выдзікаючы з глыбін зямлі, робяць вядомымі імяны, — гэтыя словы трэба заўсёды помніць людзям, якія маюць дачыненне да творчасці маладых пачынаючых аўтараў.

Звеннявая — наш селькор

Адмоўчы ў рэдакцыю нашай газеты зашла маладая, немыскага росту дзяўчына і перадала рэдактару пісьмо.

На невялікім лістку было напісана:

«Шпёр я вучусь у дзесятым класе Крытышскай сярэдняй школы. Многія намы юнакі і дзяўчаты марыць паступіць у вышэйшыя навучальныя ўстановы. Але я шчыра вырашыла пасля атрымання зтэста сталасці застацца працаваць у родным калгасе. Да гэтага заклікаю ўсіх выпускнікоў школ раёна.

У канцы стаў подпіс: «Марыя Засімовіч».

Прачытаўшы невялікае пісьмо, рэдактар запытаў у дзяўчыны:

— Марыя Засімовіч — гэта вы будзеце?

— Так.

Праз некалькі дзён лёт Марыя Засімовіч быў апублікаваны ў нашай газеце «Камуніст» пад загалоўкам: «Пасля школы — у калгас».

Шлі дні. Марыя ў 1955 г. атрымала атэстат сталасці. Сваё слова яна стрымала. Дзяўчына адразу ж стала актыўным членам сельгасардэлі «Светлы шлях». Спачатку яна працавала ў пал'вадольска-на розных работах. А ў 1956 г. праўдзёнае калгаснае накіравала яе звеннявой па вырошчыванню лямпы.

Камсамолка не парвала сувязі з рэдакцыяй. Яе артыкулы і заметкі аб перадавых калгасных вытворчых сталі часта публікавацца на старонках нашай газеты.

Аднак камсамолка не абмяжоўвалася толькі добрымі прыкладамі. Яна смела і пакамсамольску ўскрывае ўсе тыя недахопы, якія сустракаліся ў калгасе. Доўгі час тут не было клуба. Моладзь сумна вярталася вольны час. Не раз на камсамольскім сходзе, а таксама на агульным сходзе калгаснікаў Марыя Засімовіч унімала гэтыя пытанні, але да яе голасу праўдзёнае ставілася абмяжава. Тады дзяўчына выра-

М. СТАЛЯРОУ

шля аб гэтым напісаць у раённую газету. Допіс не надрукавалі.

Праўдзёнае зрэшце разам з партыйнай і камсамольскай арганізацыямі дзяўчына абмеркавала зметку М. Засімовіч. У выніку быў пабудаваны клуб у цэнтры калгаса. Неўзабаве пасля гэтага ў клубе паявілася мастацкая самадзейнасць, пачалі наладжвацца вечары адпачынку моладзі, праводзіцца лекцыі, даклады і іншыя культурна-масавыя мерапрыемствы.

Марыя Засімовіч — перадавая звеннявая. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР яна ўзнагароджана медалем «За працоўную доблесць».

Апрача таго, у гэтым годзе ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМБ ўзнагародзілі М. Засімовіч гарадскім граматым, а яе звану ўрачылі грашовую прэмію.

М. ДРОБЫШ

супрацоўнік Іванаўскай раённай газет «Камуніст».

надрукаваўшы ў канцы мінулага месяца літаратурную старонку. На гэтай старонцы змешчаны першыя творы вучняў старэйшых класаў Поразаўскай сярэдняй школы Уладзіміра Войнікі, Алены Касіскай, Роберта Галаўцова і інш. Але яны не з'яўляюцца на сабе такой увагі, як надрукаваныя ў гэтым жа нумары паэма Яраслава Пархуты ў «У зялёнай дуброве». Маркючы па гэтай паэме, невялікая на сваім памеру, але аркай, каларытнай па зместу і форме, аўтар — зольны паэт, уме паэтычна разважаць, думаць вобразамі, ствараць яркія, цікавыя малюнкы жыцця.

Добрую ініцыятыву працягваюць раёныя, абласныя і рэспубліканскія газеты, якія часта змяшчаюць літаратурныя старонкі, усё больш і больш друкуюць твораў маладых аўтараў. Моладзь — гэта будучыя нашай літаратуры. Яе трэба выхоўваць па-бацькоўску, ставіцца да яе ўважліва, з любоўю.

П. ФЕДАРОўСкі

кі і, як кажуць, шурпатаці, літаратурная старонка атрымалася цікавай, і перш за ўсё той бадзёрсцю, юнацкім запалам, гарачым пацуччым, якія ёсць у творах аўтараў. Вось верш Сяміа Язэвіча «Вясновае лекцыя». Ён просты па зместу, але свежы, арыгінальны па задуме, хоць у ім і ёсць моўныя аграхі.

На дзв'юх ківаюць ліпы вешнем, Вышым маняць вышліць з акна. Вышкінуў не ў жарт студэнт на лекцыі і сказаў задушліва: «Вясна-а!»

Ручкі ў бок, парушана маўчанне, Нібы ветру наліцеў парму. І сім прафесар пра каханне Раптам з пацуччым загавару:

Пра любоў у захваленні лектар Гаварыў, а сам бы маладзёў... І шкада, што з нас ніхто ў канспекты Гэты воль не знісаў раздзел.

Так без лішніх слоў, да якіх часам вельмі ахвочы маладыя аўтары, паэт перадае

ВЕСАХ НАД БЕРЕЖНОЮ

Родныя берагі

ГРЯБІНОВЫЕ НОЧИ

На роднай БЕЛАРУСІ

